

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19Co/27/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3114200965
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 10. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Radoslav Svitana, PhD
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2021:3114200965.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Radoslava Svitana, PhD., a sudkýň JUDr. Beáty Čupkovej a JUDr. Viery Škultétyovej v spore žalobcu: A., proti žalovanému: A., o určenie, že žalovaný nie je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu na nehnuteľnosti, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Trenčín č. k. 16C/13/2014-223 zo dňa 17. septembra 2020, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e .**

Žalovaný **m á** proti žalobcovi **n á r o k** na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e :

1.1 Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zamietol žalobu, zrušil neodkladné opatrenie nariadené uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 17Co/913/2013-51 zo dňa 27.11.2013 a priznal žalovanému proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Rozhodnutie zdôvodnil tým, že žalobca sa žalobou domáhal určenia, že žalovaný nie je vlastníkom pozemku KNC parc. č. XXX/X zapísaného na LV č. XXXX pre k.ú. M. - Y. (ďalej len „predmetný pozemok“) a súčasne že predmetný pozemok patrí v podiele 379/744 do dedičstva po poručiteľovi E. H.. Tento petit žalobca viackrát upravoval. Súd prvej inštancie uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 9.7.2020 nepripustil zmenu žaloby tak, že predmetom konania malo byť určenie, že na predmetnom pozemku nie je právo podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 503/2003 Z. z., eventuálne určenie, že podiel 379/2976 na predmetnom pozemku patrí do vlastníctva žalobcu a súčasne určenie, že podiel 379/2976 na predmetnom pozemku patrí do vlastníctva E. H. ml., ktorého vstup súčasne navrhol pripustiť na stranu žalobcu. Zamietnutie návrhu na zmenu žaloby súd zdôvodnil tým, že takouto zásadnou zmenou petitu by sa spor dostal do inej roviny (i skutkovo, keďže žalobca po novom zdôvodňoval svoj návrh vydržaním) než v zmysle pôvodnej žaloby. Výsledky doterajšieho konania by nemohli byť podkladom pre rozhodnutie o zmenenej žalobe, pričom (na rozdiel od Občianskeho súdneho poriadku) v Civilnom sporovom poriadku (ďalej len „CSP“) sa konaním myslia všetky úkony súdu aj strán sporu, vrátane ich dovtedajších podaní a vyjadrení, nielen dokazovanie. Po čiastočnom späťvzatí žaloby súd uznesením č.k. 16C/13/2014-216 zo dňa 10.8.2020 konanie v zodpovedajúcich častiach zastavil, takže predmetom konania ostalo už iba určenie, že podiel 379/2976 na predmetnom pozemku nie je vo vlastníctve žalovaného. Žalobca následne opätovne navrhol pripustiť zmenu žaloby tak, že popri uvedenom petite sa dopĺňa ďalší žalobný návrh, že F. O. (právna predchodkyňa žalovaného) nenadobudla v čase od 1.1.1990 do 1.1.2004 vlastníctvo v podiele 379/2976 na predmetnom pozemku. Súd túto zmenu žaloby uznesením vyhláseným na pojednávaní dňa 17.9.2020 nepripustil prakticky s obdobným odôvodnením ako pri predchádzajúcom návrhu, teda že novo navrhovaný petit je kvalitatívne odlišný než ten, ktorý bol predmetom konania predtým, vyžadovali by sa ďalšie vyjadrenia strán a ani ďalšie smerovanie dokazovania by nebolo identické.

1.2 Žalobca zdôvodnil žalobu tým, že jeho právnenému predchodcovi svedčí právny titul vlastníctva k podstatnej časti predmetného pozemku, ktorá bola len chybou katastra zapísaná v prospech žalovaného. Parcela č. XXX/X (pôvodný stav) bola vytvorená ako stavebná parcela v roku 1980 na základe stavebného zámeru H. M. - Y., pričom svojimi hranicami zasahovala do viacerých pôvodných parciel. V tom čase boli všetci vlastníci donútení k podpisu kúpnej zmluvy. Parcela ale na stavebné účely nikdy využitá nebola. Podľa žalobcu je negatívny určovací petit nevyhnutný pre prípad, že by z rôznych dôvodov nebolo vyhovené určeniu, že podiel k predmetnému pozemku patrí dedičstva a žalobca by bol postavený pred možnosť uplatniť svoje práva znovu, resp. inak. Cieľom tohto petitu je, aby žalovaný nevystupoval ako vlastník a nezneužíval toto neoprávnené nadobudnuté postavenie. Naliehavý právny záujem na negatívnom určení tiež odôvodňoval tým, že správne orgány v konaní o opravy chyby v katastrálnom operáte dospeli k záveru, že nepoznajú dôvod, prečo bolo v prospech F. O. zapísané výlučné vlastníctvo k pozemku, avšak nemohli vykonať opravu, pretože došlo k prevodu na tretiu osobu (žalovaného). V priebehu konania žalobca doplnil svoju argumentáciu k naliehavému právnenému záujmu tým, že v roku 2004 si uplatnil reštitučný nárok na navrátenie predmetného pozemku do vlastníctva, ktoré doteraz nebolo právoplatne skončené. Reštitučný správny orgán musí podľa § 3 zákona č. 503/2003 Z. z. okrem iného zistiť, či pozemok alebo jeho časť je vo vlastníctve inej osoby. Zdôraznil, že naliehavý právny záujem odvodzuje z § 6 ods. 1 písm. a) reštitučného zákona, pretože pre spôsob vybavenia uplatneného reštitučného nároku je rozhodujúce zodpovedanie, či je niekto vlastníkom pozemku uplatneného v reštitučnom konaní. Ide o spor o právo, ktorý správny orgán sám nemôže riešiť.

1.3 Súd prvej inštancie zistil, že Okresný úrad V., pozemkový a lesný odbor vedie konanie o uplatnenom reštitučnom nároku žalobcu vo vzťahu k predmetnému pozemku, pričom toto konanie je uznesením zo dňa 21.07.2015 prerušené do skončenia tohto súdneho konania. Žalobca sa domáhal nápravy aj v rámci konania o oprave chyby v katastrálnom operáte, pričom tento jeho návrh bol zamietnutý, pričom toto zamietavé rozhodnutie prešlo odvolacím konaním aj správnymi súdmi (rozsudok Krajského súdu v Trenčíne č. k. 13S/137/2013-100 zo dňa 16.11.2015 v spojení s potvrdzujúcim rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžr/34/2013). Súd prvej inštancie uviedol, že žalobu je potrebné podradiť pod ustanovenie § 137 písm. c) CSP. Súd vyslovil názor, že v prejednávanej veci nevyplýva naliehavý právny záujem žalobcu na požadovanom určení z právneho predpisu, keďže žiaden osobitný predpis, ani reštitučný zákon nezakotvuje možnosť podať žalobu o určenie neexistencie vlastníckeho práva. Pokiaľ ide o naliehavý právny záujem, skutočnosť, že právny stav nekorešponduje s evidovaným stavom zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, nezakladá naliehavý právny záujem na negatívnom určení. Ak by aj súd žalobe vyhovel, výrok v navrhovanom znení nebude podkladom pre zápis zmeny vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností, pretože rozhodnutie by nedávalo odpoveď na otázku, kto iný, keď nie žalovaný, je vlastníkom sporného podielu. Nejedná sa o prípad duplicity zápisov v katastri nehnuteľností, kde by na základe rozsudku s negatívnym určením došlo k tomu, že by kataster nehnuteľností jeden z dvoch duplicitných zápisov z listu vlastníctva odstránil, čím by spornosť bola odstránená.

1.4 K argumentu žalovaného, že negatívne určenie bude podkladom pre opravu zápisu v katastri nehnuteľností súd prvej inštancie uviedol, že správny orgán síce usmernil žalobcu, že svoje právo si môže uplatniť cestou súdu, ale neuviedol (a nebol na to ani oprávnený), akú konkrétnu žalobu žalobca má podať. Z toho, že správny orgán konštatoval, že prostriedkom nápravy je žaloba, nemožno vyvodiť, že nech už žalobca podá akúkoľvek žalobu, súd ju je povinný meritórne prejednať. Posúdenie prípustnosti žaloby, ktorú sa žalobca následne rozhodol v určitej forme súdu podať, je výlučne na súde. Aj keby súd konštatoval, že žalovaný nie je vlastníkom podielu k predmetnej nehnuteľnosti, neodstránila by sa prekážka brániaca tomu, aby bol žalobca s návrhom na opravu chyby v katastrálnom operáte úspešný. Stále by tu totiž bola prítomná právna skutočnosť brániaca takémuto konaniu, a tou je zmena vlastníckeho práva na podklade dedičského rozhodnutia v prospech F. O.. Rozsudok vydaný v tomto konaní by sa vôbec nedotýkal jej právneho postavenia, nenegoval by jej vlastníctvo v rozsahu žalovaného podielu. Podobne vo vzťahu k § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 503/2003 Z. z. (reštitučný zákon) súd prvej inštancie uviedol, že ani v prípade vyhovenia tejto žalobe by sa otázka, z ktorej žalobca vyvodzuje naliehavý právny záujem na určení (a teda spôsob vybavenia jeho reštitučného nároku), riadne nezodpovedala. Určenie že daný podiel na predmetnom pozemku nepatrí žalovanému, by totiž nevyriešil to, či tu niet inej osoby, ktorá by bola (spolu)vlastníkom tohto pozemku a ktorej (spolu)vlastníctvo by bolo rovnako v zmysle § 6 ods. 1 písm. a) citovaného zákona prekážkou vydania tohto pozemku v reštitúcii. Platí to o viac, že žalovaný je osobou, ktorá nadobudla právo k pozemku od svojho predchodcu (kúpou) a tento predchodca ešte od svojho predchodcu (dedením), a preto

ak by aj súd vyslovil, že žalovaný nie je (spolu)vlastníkom, niet jednoznačného záveru, či teda jeho (spolu)vlastníkom je alebo nie je niektorý jeho predchodca. K tomu súd prvej inštancie poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 28 Cdo 316/2019 zo dňa 27.3.2019. Ani v rozhodnutí o prerušení reštitučného konania nie je jednoznačne vymedzené, že by práve riešenie problému vyvstávajúceho z § 6 ods. 1 písm. a) citovaného zákona bolo tou konkrétnou predbežnou otázkou, pre ktorú správny orgán konanie prerušuje, nakoľko správny orgán len všeobecne uvádza, že zistil, že predmetom tohto konania je rozhodovanie o vlastníckom práve k parcele, konanie prerušuje, pretože sa jedná o predbežnú otázku, od ktorej bude závisieť rozhodnutie o veci. Preto súd prvej inštancie žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom (negatívnom) určení zamietol.

1.5 S poukazom na § 336 ods. 1, ods. 4 a § 335 ods. 1 CSP súd prvej inštancie zrušil neodkladné opatrenie nariadené pred začatím konania, nakoľko žaloba bola v celom rozsahu zamietnutá. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 256 ods. 1 CSP s tým, že v častiach, v ktorých súd konanie zastavil, nesie procesné zavinenie na zastavení žalobca, nakoľko ten v dotknutých častiach vzal žalobu späť, pričom nebolo tvrdené ani preukázané, že by k späťvzatiu žaloby v dotknutých častiach došlo pre správanie sa žalovaného. Vo zvyšnej časti žaloby bol žalobca v celom rozsahu neúspešný. Súd preto žalovanému proti žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

2.1 Proti uvedenému rozsudku podal včas odvolanie žalobca z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b), f), h) a ods. 2 CSP a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že určí, že podiel 379/744 na predmetnom pozemku nie je vo vlastníctve žalovaného. Odvolanie zdôvodnil arbitrárnymi rozhodnutiami o zmenách žaloby, keď súd prvej inštancie nepripustil zmenu žaloby navrhovanú žalobcom dňa 4.7.2020 (kde navrhoval doplnenie eventuálneho petitu „podiel 379/2976 vlastní žalobca“) bez toho, aby uviedol, aké konkrétne výsledky konania resp. poznatky chýbali k tomu, aby mohlo byť rozhodnuté o novo navrhovaných otázkach. Žalobca zdôraznil, že v tom čase bolo konanie po prvom pojednávaní 5 rokov pasívne v súvislosti so zmenou sudcu a prvé pojednávanie s novým sudcom prebehlo až 2.6.2020. Nepripustený návrh bol prvým úkonom po tomto pojednávaní, pričom dovtedy bola predmetom argumentácie strán a pozornosti súdu len prípustnosť žaloby, teda sa nemožno účinne dovolávať koncentračného účelu § 143 ods. 1 CSP. Súd bral do úvahy výsledky, ktoré sa v konaní dosiahli, nie však výsledky, ktoré sa mohli dosiahnuť, čo je základná logika § 143 ods. 1 CSP - nemožno obmedzovať právo žalobcu na prístup k súdu tým, že by boli nutné nové vyjadrenia žalovaného, keď ich žalovaný mohol urobiť dávno. Okrem toho na pojednávaní 2.6.2020 súd pripustil zmenu žaloby z petitu „žalovaný nie je výlučným vlastníkom pozemku“ na petit „podiel 379/744 k pozemku nie je vo vlastníctve žalovaného“, čím právoplatne potvrdil, že je hospodárne sa zaoberať otázkou, či je okrem žalovaného aj iná osoba vlastníkom pozemku. Pri predmetnom nepripustenom návrhu, ktorý naň bezprostredne nadväzoval, už mal súd opačný názor, takže neudržal ani predvídateľnosť rozhodovania. Rovnako v prípade návrhu žalobcu zo dňa 17.9.2020, kde navrhoval zmenu petitu v zmysle „konkrétny predchodca žalovaného nenadobudol do uplatnenia reštitučného nároku žalobcu vlastníctvo k podielu 379/2976 k pozemku“ a súd tiež len odkázal na § 143 ods. 1 CSP bez toho, aby presvedčivo zdôvodnil, aké konkrétne výsledky konania chýbali na posúdenie tejto otázky. Okrem toho v celom konaní formálne nedošlo k pripusteniu zmeny v znížení určovaného podielu k pozemku z 379/744 na 379/2976.

2.2 Ďalej žalobca zdôvodnil odvolanie nesprávnym posúdením naliehavého právneho záujmu a k tomu uviedol, že Správa katastra V. v konaní o oprave chyby č.j. Xo X/XXXX potvrdila, že došlo ku katastrálnej chybe, pretože na zápis časti pozemku v prospech predchodkyne žalovaného nevidí žiadny zákonný dôvod. Potvrdzuje to, že ani žalovaný nemôže mať zákonný dôvod na zápis vlastníctva k spornej časti, takže rozhodne na určení ne-vlastníctva je právny záujem. Pokiaľ súd poprel naliehavosť tohto právneho záujmu tým, že petit na určení ne-vlastníctva žalovaného nezabezpečí možnosť opravy katastrálnej chyby, pretože by oprave bránil záznam dedičského rozhodnutia, žalobca uviedol, že podľa správnych orgánov aj správnych súdov jedinou prekážkou opravy je vklad v prospech žalovaného, pretože len ten má konštitutívnu povahu, a teda len pri ňom je kataster zodpovedný účastníkovi a zakladá mu legitímne očakávanie, že povolením zápisu splnil všetky podmienky. Z logiky veci a najmä z ustanovenia § 36a katastrálneho zákona jasne vyplýva, že naopak záznam je vždy aj spätne spôsobilý na opravu, pretože v jeho prípade kataster len deklaruje a nie je zodpovedný za listinu od iného orgánu.

2.3 Vo vzťahu k reštitučnému konaniu súd podľa žalobcu ako hlavný argument proti naliehavému právnenému záujmu uviedol, že navrhovaný petit na určení ne-vlastníctva žalovaného je nepresný, a preto

nie je schopný riadne zodpovedať otázku položenú podľa § 6 reštitučného zákona - tu však podľa žalobcu vidno, prečo bolo nevyhnutné, aby boli riadne odôvodnené rozhodnutia súdu o zmenách žaloby. Pritom v návrhu zo dňa 17.9.2020 žalobca zmenil petit tak, aby zodpovedal judikovanému názoru, že rozhodujúci pre § 6 reštitučného zákona je len stav ku dňu podaniu žiadosti. Podľa žalobcu prostriedky právnej ochrany nemajú byť limitované len tým, čo je bežné a zdanlivo možné, ale aj tým, či existujú a najmä či vie súd definovať alternatívy, zvlášť keď má byť určovacia žaloba krajným civilnoprávnym riešením. Žalobca nemôže byť zodpovedný za nezrovnalosti či nejasnosti právneho poriadku. Naopak súd je v zmysle čl. 4 ods. 2 CSP zodpovedný za zvolenie riešenia pre prípad, kedy sa žiadne obvyklé nepoužíva. Podľa žalobcu stačí určiť ne-vlastníctvo osoby, ktorej svedčí zápis v katastri, pretože vlastníctvo inej osoby si nemá správny orgán z čoho vyvodzovať. Jediná určujúca môže pre neho byť materiálna publicita katastra. Okrem toho podľa žalobcu to, že niektoré osobitné predpisy výslovne odkazujú na podanie civilnej žaloby ešte neznamená, že je to pre splnenie § 137 písm. c) CSP potrebné vždy, keďže slovné spojenie „naliehavý právny záujem vyplýva“ nemožno v neprospech práva žalobcu na súdnu ochranu zužovať len na „výslovne zakotvuje možnosť podať žalobu“. V tomto prípade podľa žalobcu právny záujem na určení práva vyplýva z § 6 ods. 1 písm. a) reštitučného zákona. Žalobca poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Obo 22/2013, kde súd definoval kritériá na vyhodnotenie naliehavého právneho záujmu. V tomto prípade (i) žalovaný popiera tvrdenie v petite žalobcu (tým, že tvrdí svoje vlastníctvo), (ii) je tu ohrozenie alebo stav neistoty žalobcu, ktorá pramení z toho, že nevie, či mu má byť pozemok navrátený alebo nahradený a (iii) potreba odstránenia neistoty, ktorá plynie z toho, že je začaté reštitučné konanie a v rámci neho treba otázku vyriešiť. Akékoľvek kritériá pre naliehavý právny záujem stanovené len úvahou súdu, ktoré odporujú alebo neprimerane zužujú takto judikované kritériá, považuje žalobca za neudržateľné. Správny orgán má právomoc na zodpovedanie § 6 reštitučného zákona, ak si nie je vedomý sporu. V tejto veci ale správny orgán preukázateľne vie o vlastníckom spore, takže nemá právomoc samostatne skončiť správne konanie. Právomoc má v takom prípade len súd, teda podľa žalobcu neobstojí ani argument, že žaloba nie je jediným riešením ako uzavrieť reštitučné konanie žalobcu.

2.4 Napokon žalobca v odvolaní zdôraznil, že žalovaný a žalobca boli ku koncu roka 2004 v rovnakej situácii - predmetný pozemok nebol zapísaný na žiadnu osobu a obe strany mali rovnaké možnosti: vydržanie alebo reštitúcia. Socialistický plán na výstavbu domov sa nerealizoval, preto všetci sa jedným alebo druhým spôsobom vracali k pôvodnému vlastníctvu. Strana žalovaného ale protiprávne vyhlásila vydržanie celého pozemku, čím odňala žalobcovi jeho možnosti - žalobca nemôže ani riadne dokončiť reštitúciu a ani vyhlásiť vydržanie. Stačilo, aby strana žalovaného nekonala protiprávne a nechala spornú časť pozemku bez zápisu. Práve to podľa žalobcu podstatne mení vnímanie toho, či mu môže byť negatívny určovací petit na niečo užitočný. Podľa žalobcu mal súd vykonať výsluch bývalej riaditeľky správy katastra p. A.. F., ktorá bola odvolaná, keď sa začala zaoberať podozrivými a nepodloženými vlastníckymi zápsmi v ROEP zo strany pracovníkov katastra. Jej výsluchom sa nemali zisťovať zlyhania pracovníkov na katastri, ako to interpretoval súd prvej inštancie, ale malo sa ním preukázať, že v tomto konaní sa žiada zvýšená pozornosť pre splnenie princípu právnej istoty a osobitný prístup pre hodnotenie rovnosti strán najmä keď je zjavné, že strany v skutočnosti po stránke spravodlivého usporiadania vôbec nie sú rovné. Pri porovnávaní hodnoty práva žalovaného na hospodárnosť konania proti právu žalobcu na prístup k súdu v tomto kontexte - za tak kritickú nerovnováhu medzi stranami nemalo zaväziť, že by sa teoreticky mal dať priestor žalovanému nanajvyš na ešte jedno vyjadrenie. Záujem na požadovanom určení má byť podľa žalobcu považovaný za naliehavý už len z nutnosti spravodlivého usporiadania vzťahov podľa čl. 2 ods. 2 CSP, aby sa umožnilo otvorenie sporu a ukázala sa reálna hmotnoprávna situácia medzi stranami.

3. Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že považuje napadnutý rozsudok, ako aj procesný postup súdu prvej inštancie za správny. Súd prvej inštancie sa podrobne zaoberal všetkými skutočnosťami, ktorými žalobca v tom-ktorom štádiu konania odôvodňoval existenciu naliehavého právneho záujmu na uplatnenom určovacom nároku, ktorý v priebehu konania postupne menil, a žalovaný sa s právnymi závermi súdu prvej inštancie o neexistencii naliehavého právneho záujmu v zmysle § 137 písm. c) CSP v celom rozsahu stotožňuje. To, akým spôsobom žalobca nárok uplatnil, musel súd rešpektovať a podľa toho aj pri posudzovaní naliehavého právneho záujmu postupovať. Námietky žalobcu o arbitrárnosti rozhodnutí o zmenách žaloby sú podľa žalovaného neopodstatnené, keď súd prvej inštancie tieto rozhodnutia riadne a dostatočným spôsobom, primeraným charakteru takýchto procesných rozhodnutí, odôvodnil. Napokon súd celkom jasným a zrozumiteľným spôsobom vysvetlil nesprávnosť spôsobu, akým žalobca žiadal určiť neexistenciu práva k predmetnému pozemku,

na čo žalovaný poukazoval už vo vyjadrení k žalobe. Podľa žalovaného je teda zrejmé, že naliehavý právny záujem na uplatnenom určovacom nároku nebol preukázaný a súd prvej inštancie správne žalobu z tohto dôvodu zamietol. Žalovaný preto navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok v celom rozsahu potvrdil.

4. Žalobca v ďalšom písomnom vyjadrení (replike) zopakoval, že rozhodnutia o zmenách žaloby považuje za arbitrárne, keďže súd prvej inštancie neuviedol, aké výsledky konania chýbali k tomu, aby mohlo byť rozhodované o novo navrhovaných otázkach, pričom predmetom argumentácie žalovaného a pozornosti súdu boli len otázky prípustnosti, takže sa nemožno dovolávať koncentračného účelu § 143 ods. 1 CSP a žalovaný mal príležitosť vyjadriť sa ku všetkým novým otázkam žalobcu. Jedinou prekážkou opravy v katastri bol zapísaný vklad v prospech žalovaného (ako potvrdili správne orgány v konaní o oprave), takže petit na určenie jeho nevlastníctva je účelným prostriedkom na jej odstránenie. Súd nemôže dôvodne vytýkať nepresnosť petitu, keď predtým zamietol návrh na zmenu na presné zákonné znenie a tiež návrh na zmenu na judikovaný význam. Neexistuje žiadna logická procesná alternatíva pre danú vec a súd ani žiadnu napriek Čl. 4 ods. 2 CSP nenaznačil. Na účely správneho konania je určujúcim parametrom len materiálna publicita katastra (určovanie vlastníctva je v právomoci súdu), takže správny orgán môže vyhodnotiť § 6 ods. 1 písm. a) reštitučného zákona len podľa nej (v neprospech žalobcu) alebo podľa negatívneho určovacieho rozhodnutia (v prospech žalobcu). Napokon žalobca zdôraznil, že súd prvej inštancie neudržateľne tvrdil, že vlastnícky spor mohol vyriešiť aj správny orgán a teda určovacia žaloba nie je nevyhnutná.

5. Po oznámení odvolacieho súdu, že bude vec posudzovať podľa ustanovenia § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) v znení účinnom ku dňu podania žaloby (20.1.2014) v spojení s § 470 ods. 1, ods. 2 prvá veta CSP, žalobca uviedol, že súhlasí so záverom, že na posúdenie účinkov žaloby má byť použité ustanovenie § 80 písm. c) O.s.p. Použitie CSP pri záveroch súdu prvej inštancie podľa neho prispelo k nesprávnemu právnemu posúdeniu v dvoch otázkach: 1) Vplyv predpisov na naliehavý právny záujem: Súd dával neprímeraný dôraz na možnosť fikcie naliehavého právneho záujmu podľa § 137 písm. c) CSP za bodkočiarkou a porovnával to s excindančnými žalobami, avšak na také smerovanie dáva základ len CSP, nie O.s.p., kým žalobca použil odkaz na § 6 ods. 1 písm. a) reštitučného zákona ako súčasť argumentácie pre preukázanie naliehavého právneho záujmu, ktorý má jasnú a jednoduchú logiku: Ak by nedošlo k predmetnému určeniu, správny orgán podľa reštitučného zákona nemôže navrátiť predmetný pozemok žalobcovi, a len v prípade predmetného určenia môže k navráteniu dôjsť. 2) Zmeny žaloby: Inštitút zmeny žaloby smeruje k zosúladieniu toho, ako žaloba formálne znie s tým, akú právnu ochranu žalobca obsahovo potrebuje. Ak znenie petitu žaloby nezodpovedá zamýšľanému účelu a nie je ohrozená zásada hospodárnosti konania, žalobca má nárok na opravu vlastného návrhu, lebo to je obsahom jeho ústavného práva na prístup k súdnej ochrane. Žalobca má právo kedykoľvek opraviť návrh na ochranu svojho záujmu podľa pravidiel platných vtedy, kedy podal opravovaný návrh. Len tak je zaručené, že jeho situácia je rovnaká ako u žalobcu, ktorý opravu rovnakej žaloby vykonal ešte pred zmenou procesného predpisu (k tomu žalobca odkázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo 30/2018). Žalobca dodal, že ustanovenie § 470 ods. 2 prvá veta CSP je potrebné vykladať tak, že ak sa na účinky žaloby použije O.s.p., použije sa aj na posudzovanie jej zmien. Žalobca trvá na tom, že konanie bolo a skončilo v štádiu, kedy ešte v súvislosti so zmenou žaloby nemožno hovoriť o ohrození hospodárnosti. Súd uzavrel spor na nedostatku naliehavého záujmu a vtedy sa podľa ustálenej praxe (napr. aj rozhodnutia ÚS SR II. ÚS 137/2008) nemal zaoberať vecnou stránkou veci, takže nemali ako vznikáť výsledky konania, ktoré by po zmene žaloby mali zostať nevyužitú.

6. Krajský súd v Trenčíne ako súd odvolací na základe odvolania žalobcu preskúmal vec podľa § 379 a § 380 CSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné potvrdiť ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 CSP.

K nepripusteným zmenám žaloby

7. V priebehu konania, pred vydaním rozhodnutia súdu prvej inštancie, došlo k zmene právnej úpravy sporového konania, keď dňa 1.7.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (CSP), ktorý okrem iného zrušil zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (O.s.p.). Podľa prechodných ustanovení (§ 470 ods. 1 CSP) ak CSP neustanovuje inak, platí CSP aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. V zmysle tohto ustanovenia odvolací súd rozhodoval

o odvolaní žalobcu podľa príslušných ustanovení CSP. Vzhľadom na ustanovenie § 470 ods. 2 prvá veta CSP (zachovanie právnych účinkov žaloby) však odvolací súd posudzoval prípustnosť žaloby podľa procesného predpisu účinného v čase podania žaloby (§ 80 písm. c/ O.s.p.).

8. K zachovaniu právnych účinkov pri zmene procesných predpisov je však potrebné uviesť, že sa to týka len úkonov, ktoré v konaní nastali pred nadobudnutím účinnosti CSP. Úkony vykonané za účinnosti CSP však už nemožno posudzovať podľa predchádzajúcej procesnej úpravy. V preskúmvanej veci žalobca v odvolaní namietal nesprávnosť nepripustenia zmien žaloby, ktoré navrhoval dňa 4.7.2020 a dňa 17.9.2020, teda už za účinnosti CSP. Preto súd prvej inštancie správne posúdil tieto úkony žalobcu výlučne podľa ustanovení CSP (§ 139 a nasl. CSP). Žalobca sa nesprávne domnieva, že ak sa na účinky žaloby použije O.s.p., použije sa aj na posudzovanie jej zmien. Všeobecnou intertemporálnou zásadou totiž je okamžitá uplatniteľnosť novej procesnej úpravy na všetky konania, aj na konania začaté za účinnosti predchádzajúcej procesnej úpravy (§ 470 ods. 1 CSP), pričom zachovanie účinkov už vykonaných úkonov je logickou výnimkou z tejto zásady (úkonom vykonaným v konkrétnom čase nemožno neskôr len v dôsledku zmeny procesnej úpravy prisudzovať iné účinky než mali v čase, keď boli vykonané), ktorú však nemožno rozširovať aj na úkony vykonané až za účinnosti novej procesnej úpravy. Naopak, v čase účinnosti novej procesnej úpravy už strany sporu vedia, aké účinky procesná norma jednotlivým úkonom prisudzuje a majú teda možnosť sa podľa toho zariadiť.

9. Súd prvej inštancie teda správne konštatoval, že podľa § 143 ods. 1 CSP sú pre posudzovanie, či súd pripustí alebo nepripustí zmenu žaloby, dôležité nielen výsledky doterajšieho dokazovania, ale „výsledky doterajšieho konania“. To znamená, že aj v skorších štádiách konania, napríklad aj v čase, keď súd ešte nezačal vykonávať dokazovanie, a aj v štádiu, keď sa posudzuje (len) prípustnosť žaloby, môže nastať situácia, keď výsledky doterajšieho konania nemôžu byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe. Neobstojí ani tvrdenie žalobcu, že inštitút zmeny žaloby smeruje k zosúladeniu žaloby s tým, akú právnu ochranu žalobca obsahovo potrebuje. Účelom inštitútu zmeny žaloby nie je poskytovať žalobcovi možnosť (opakovane) opravovať nesprávne formulovaný žalobný petit, ale skôr dať žalobcovi možnosť v priebehu konania reagovať na aktuálny vývoj procesnej situácie, teda na dovtedajšie výsledky konania.

10. Nie je pravdou, že by v priebehu konania pred súdom prvej inštancie nebolo rozhodnuté o zmene petitu, spočívajúcej v znížení negatívne určovaného spoluvlastníckeho podielu z 379/744 na 379/2976. Súd však o tejto zmene správne rozhodol nie ako o zmene žaloby, ale ako o čiastočnom späťvzati žaloby, a to druhou časťou výroku II. uznesenia č. k. 16C/13/2014-216 z 10.8.2020.

11. Pokiaľ ide o návrhy na zmenu žaloby, ktoré súd prvej inštancie nepripustil, je potrebné uviesť, že súd prvej inštancie vykonal štyri pojednávania za účasti žalobcu resp. jeho advokáta, pričom niekoľkonásobné návrhy žalobcu na zmeny žaloby pripúšťal uzneseniami vyhlásenými na prvých dvoch pojednávaniach (27.1.2015 a 2.6.2020) aj uznesením vydaným mimo pojednávania (č. k. 16C/13/2014-78 z 21.3.2014). Až na treťom a štvrtom pojednávaní (9.7.2020 a 17.9.2020, kde už bol aj vyhlásený rozsudok) súd už ďalšie návrhy na zmeny žaloby nepripustil. Napriek tomu, že inštitút zmeny žaloby, ako bolo uvedené vyššie, nemá slúžiť na opravy nesprávne formulovaného žalobného petitu, v preskúmvanej veci súd prvej inštancie dal žalobcovi dostatok času a procesných možností na vykonanie práve takýchto opráv a až do druhého pojednávania tieto zmeny či opravy petitu aj pripúšťal. Je zrejmé, že v určitom bode je potrebné neustále zmeny petitu ukončiť, inak by súd vôbec nemohol vo veci meritórne rozhodnúť (pri každej zmene žaloby je potrebné nielen dať žalovanému priestor na vyjadrenie, ale aj na navrhnutie dôkazov k zmenenému žalobnému petitu, čo takmer vždy vedie k odročeniu pojednávania). Práve preto má súd možnosť (a podľa § 143 ods. 1 CSP aj povinnosť) nepripustiť zmenu žaloby, ak by výsledky dovtedajšieho konania nemohli byť podkladom na konanie o zmenenej žalobe. Súd prvej inštancie konal správne, v súlade s citovaným ustanovením CSP, keď na pojednávaniach 9.7.2020 a 17.9.2020 ďalšie návrhy žalobcu na zmenu žaloby nepripustil, keďže by nemohol pokračovať v konaní o zmenenej žalobe a musel by pojednávania odročovať. Takýto postup súdu nemožno ani považovať za obmedzenie práva žalobcu na prístup k súdu - jednak preto, že žalobca mal dostatok procesných možností nanovo formulovať či opraviť petit žaloby a aj preto, že po nepripustení zmeny žaloby má žalobca možnosť podať novú žalobu s novým znením petitu.

12. Neobstojí tvrdenie žalobcu, že žalovaný mal dostatok času, aby sa k zmenenej žalobe (resp. k skutkovým tvrdeniam, ktoré viedli k zmene žaloby) vyjadril (a to aj pred zmenou žaloby) a ak tak neurobil, mal by znášať procesnú zodpovednosť on a nie žalobca: Nemožno od žalovaného požadovať, aby sa

vyjadril ku všetkým skutkovým tvrdeniam žalobcu, aj k tým, ktoré nie sú relevantné vo vzťahu k žalobe (v znení, v akom aktuálne žalobný petit je naformulovaný žalobcom). Ak niektoré skutkové tvrdenie je pre rozhodnutie o takto formulovanom petite podstatné a žalovaný sa k nemu nevyjadril, súd z toho vyvodí procesné dôsledky (napr. podľa § 151 CSP). Žalovaný a súd však vždy musia vychádzať pri vyhodnocovaní skutkových tvrdení z ich vzťahu k petitu žaloby. Ak teda dôjde k zmene žaloby, nemožno žalovanému uprieť právo vyjadriť sa k zmenenej žalobe (a prípadne navrhnuť dôkazy k svojim tvrdeniam) len preto, lebo sa už mal možnosť vyjadriť skôr. Žalovaný vždy musí mať možnosť vyjadriť sa k žalobe v aktuálnom znení, vrátane prípadného vyjadrenia sa k skorším skutkovým tvrdeniam žalobcu, ktoré môžu mať vo vzťahu k zmenenej žalobe inú relevanciu než mali pred zmenou žaloby.

13. V obidvoch prípadoch nepripustenia žaloby súd prvej inštancie na pojednávaniach dostatočne zdôvodnil svoje rozhodnutie: V uznesení vyhlásenom na pojednávaní dňa 9.7.2020 uviedol, že zmena navrhovaná žalobca spočíva nielen v zmene petitu, ale aj v podstatnej zmene rozhodujúcich skutočností tvrdených v žalobe (§ 140 ods. 2 CSP), keďže žalobca v návrhu na zmenu žaloby zdôvodňoval pozitívne určovacie petity vydržaním, čo dovedy netvrdil. Toto zdôvodnenie nepripustenia zmeny žaloby považuje odvolací súd za vecne správne. Odvolací súd dodáva, že pokiaľ ide o novo navrhovaný negatívny petit, žalobcom navrhovaná formulácia „k podielu na pozemku ... nie je právo podľa § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 503/2003 Z. z. v znení účinnom ku dňu vydania tohto rozhodnutia“ je nejasná a neurčitá z dvoch dôvodov: nie je zrejmé, na aké znenie zákona sa žalobca odvoláva (pričom ak má ísť o znenie účinné v čase vydania rozsudku, tak nie je jasné, aké znenie bude mať toto ustanovenie v budúcnosti), ale hlavne nie je zrejmé, aké konkrétne právo mal žalobca na mysli, keďže ustanovenie § 6 ods. 1 písm. a) citovaného zákona sa týka práva na navrátenie vlastníctva k pozemku, práv fyzických osôb, právnických osôb ako aj povinnej osoby. Nemožno pripustiť, aby sa vo výroku rozsudku takýmto neurčitým spôsobom odkazovalo na ustanovenie právneho predpisu.

14. Vo vzťahu k druhému rozhodnutiu o nepripustení zmeny žaloby (ktorú žalobca navrhol na pojednávaní 17.9.2020 a súd prvej inštancie ju uznesením vyhláseným na tom istom pojednávaní nepripustil) odvolací súd uvádza, že aj toto rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo dostatočne zdôvodnené. Z nahrávky pojednávania vyplýva, že sudkyňa súdu prvej inštancie vysvetlila, že je potrebné prihliadať nielen na výsledky dokazovania, ale výsledky celého konania, pričom v tomto prípade išlo o radikálnu zmenu petitu z určenia, že žalovaný nie je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu na určenie, že právna predchodkyňa žalovaného nenadobudla v určitom čase vlastníctvo tohto podielu. Teda kým dovedy konanie smerovalo k negatívnemu určeniu vo vzťahu k žalovanému, po zmene žaloby malo byť jeho predmetom negatívne určenie vo vzťahu k jeho právnej predchodkyňi, čo je aj podľa odvolacieho súdu taká zásadná zmena, ktorá by si vyžadovala začatie konania prakticky odznova.

15. Tým, že súd na pojednávaní 2.6.2020 pripustil zmenu žaloby z petitu „žalovaný nie je výlučným vlastníkom pozemku“ na petit „podiel 379/744 k pozemku nie je vo vlastníctve žalovaného“ len konal v súlade s dispozíciou žalobcu s už podanou žalobou (v skutočnosti v tejto časti nešlo o zmenu žaloby, ale o jej čiastočné späťvzatie). Nemožno z toho vyvodzovať - ako sa mylne domnieva žalobca - vyjadrenie právneho názoru súdu, že je potrebné sa zaoberať tým, či je okrem žalovaného aj iná osoba (spolu)vlastníkom pozemku.

16. Odvolací súd opätovne pripomína, že v oboch prípadoch súdom nepripustené návrhy žalobcu na zmenu žaloby neboli reakciou na vývoj procesnej situácie, teda na nové tvrdenia protistrany alebo na dôkazy, ktoré dovedy neboli známe, ani nešlo o drobné úpravy či významové spresnenia prípadných nepresností petitu, ako to naznačoval žalobca, ale išlo o podstatné zmeny žaloby. Žalobca pri navrhovaní týchto zmien a ani v odvolaní neuviedol žiadne dôvody, pre ktoré nemohol takto formulovaný (opravený) petit navrhnuť hneď na začiatku konania, v pôvodnej žalobe. Žalobcom navrhované zmeny mali pritom zásadný charakter, preto súd prvej inštancie správne na treťom a štvrtom pojednávaní už takéto zmeny nepripustil a pokračoval ďalej v konaní o pôvodnej (predtým už niekoľkokrát upravovanej) žalobe.

K zamietavému výroku napadnutého rozsudku

17. Zamietnutie žaloby zdôvodnil súd prvej inštancie nedostatkom naliehavého právneho záujmu na žalobcom požadovanom negatívnom určení. Tento záver považuje odvolací súd za správny, vrátane jeho vecného zdôvodnenia, avšak s tým, že právnym základom nemôže byť výlučne ustanovenie § 137 CSP, ale - vzhľadom na už vyššie zmienené zachovanie právnych účinkov úkonov vykonaných pred

účinnosťou CSP (§ 470 ods. 2 CSP) - aj ustanovenie § 80 písm. c) O.s.p., keďže žaloba bola podaná dňa 20.1.2014. Ak by nový procesný predpis priznával podanej žalobe právne účinky priaznivejšie pre žalobcu (napr. ak by žaloba, ktorá sa pred účinnosťou CSP posudzovala ako neprípustná, bola už podľa CSP prípustná), bolo by potrebné aplikovať tento nový procesný predpis (účinný v čase rozhodovania súdu prvej inštancie). Pokiaľ sa právne účinky posudzovali pre žalobcu priaznivejšie podľa predchádzajúceho právneho predpisu (§ 80 O.s.p.), je potrebné aplikovať predchádzajúci právny predpis.

18. Pri skúmaní existencie naliehavého právneho záujmu ide o posúdenie, či podaná žaloba je vhodným (účinným a správne zvoleným) procesným nástrojom ochrany práva žalobcu, či sa ňou môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva, alebo či len zbytočne nevyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné (ďalšie) súdne konanie alebo konania. Pokiaľ chce žalobca osvedčiť svoj naliehavý právny záujem, musí na jednej strane poukázať na určité skutkové okolnosti prejednávanej veci vedúce k sporu medzi účastníkmi a k potrebe určiť súdom, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, na druhej strane vysvetliť, že práve podaná žaloba je procesne vhodným nástrojom, ktorý tento spor rieši (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 6.12.2012 sp. zn. 5 Cdo 31/2011). Pokiaľ súd dospeje k záveru, že určovacia žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne ju bez toho, aby sa zaoberal meritom veci (pozri napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 241/2008, obdobne rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 351/2011). Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené za predpokladu, že vyhovujúcim určujúcim rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť. Prívlastok naliehavý treba chápať tak, že právny záujem musí mať dostatočnú intenzitu. Naliehavosť sa prejaví v tom, že určujúci rozsudok bude pre žalobcu podstatným spôsobom užitočný.

19. V tomto prípade žalobca zdôvodňoval naliehavý právny záujem tým, že v prípade vyhovenia jeho žalobe by jednak Okresný úrad V., katastrálny odbor, mohol vykonať opravu chyby v katastrálnom operáte, a jednak by Okresný úrad Trenčín, pozemkový a lesný odbor, mohol pokračovať v prerušenom reštitučnom konaní a navrátiť mu predmetný pozemok resp. spoluvlastnícky podiel k nemu. V konaní nebolo sporné, že žalovaný nadobudol predmetný pozemok kúpnu zmluvou z r. 2012 od F. O. a tá ho nadobudla dedením od F. O., pričom predmetný pozemok bol ako vlastníctvo F. O. (v podiele 1/1) zapísaný na základe vyhlásenia o vydržaní spísaného formou notárskej zápisnice z 1.12.2004, ktoré bolo síce opravené doložkou z 10.2.2006 o oprave notárskej zápisnice tak, že predmetom vydržania je len podiel 1/6, avšak v dedičskom konaní po F. O. táto oprava nebola zohľadnená a bolo prejednané vlastníctvo k predmetnému pozemku v celosti.

20. Pokiaľ ide o opravu chyby v katastrálnom operáte, z rozhodnutia Správy katastra V. č. j. Xo X/XXXX zo 14.6.2013 (ktorým bolo potvrdené rozhodnutie o zamietnutí návrhu žalobcu na opravu chyby v katastrálnom operáte) je zrejmé, že opravu požadovanú žalobcom nemožno vykonať preto, lebo od doby, keď došlo k chybnému zápisu (podľa Správy katastra chybným zápisom bol zápis ROEP z r. 2006) boli vykonané právne zmeny, a to zápis uznesenia o dedičstve a kúpnej zmluvy. Nie je teda pravdivé tvrdenie žalobcu v replike (vyjadrení k vyjadreniu žalovaného k odvolaniu žalobcu), že správne orgány v konaní o oprave potvrdili, že jedinou prekážkou opravy v katastri bol zapísaný vklad v prospech žalovaného. Prekážkou opravy bol aj tomuto vkladu predchádzajúci záznam vykonaný na základe uznesenia o dedičstve. To potvrdil aj Krajský súd v Trenčíne v rozsudku č. k. 13S/137/2013-100, ktorým zamietol správnu žalobu žalobcu, pričom v odôvodnení jasne uviedol, že od zápisu ROEP boli v katastri nehnuteľností vykonané ešte ďalšie dva zápisy, na základe ktorých došlo k zmene vlastníckeho práva k spornému pozemku, a to v dôsledku dedičského rozhodnutia a v dôsledku kúpnej zmluvy, pričom katastrálne orgány neboli oprávnené posudzovať správnosť dedičského rozhodnutia, na základe ktorého sa F. O. stala výlučnou vlastníčkou sporného pozemku.

21. Správa katastra Trenčín v rozhodnutí č. j. I. zo 14.6.2013 aj Krajský súd v Trenčíne v rozsudku č. k. 13S/137/2013-100 citovali okrem iného aj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sžo 93/2009 (R 39/2011), podľa ktorého správa katastra nie je oprávnená vykonať opravu chyby v katastrálnom operáte na základe úsudku o nesprávnosti dedičského rozhodnutia ako verejnej listiny, pretože by takýmto rozhodnutím zasiahla do vlastníctva ďalších vlastníkov zapísaných na LV (pritom nie je rozhodujúce, či boli zapísaní na základe vkladu alebo záznamu - pozn. odvolacieho súdu). To znamená, že aj v prípade, ak by súd v tu preskúmanej veci žalobe vyhovel, nemohol by katastrálny odbor žalobcom požadovanú

opravu vykonať, lebo by tomu bránilo dedičské rozhodnutie, ktoré katastrálny odbor sám nemôže zmeniť ani opraviť.

22. Žalobca sa nesprávne domnieval, že v prípade, ak by súd určil, že žalovaný nie je vlastníkom predmetného pozemku (resp. určitého podielu k predmetnému pozemku), zostalo by vlastníctvo pozemku (resp. podielu) neurčené. V skutočnosti však v prípade určenia, že žalovaný nie je vlastníkom predmetného pozemku (podielu na ňom), by príslušný katastrálny odbor nemohol ponechať „uvolnený“ pozemok resp. podiel k nemu bez zapísaného vlastníka (po ROEP nemôže zostať žiadna parcela registra „C“ bez zapísaného úplného vlastníctva), ale musel by zapísať ako vlastníka toho, kto ním bol pred žalovaným, teda F. O., keďže ona nadobudla vlastníctvo k predmetnému pozemku na základe právoplatného súdneho (dedičského) rozhodnutia a na ňu by sa negatívny určovací výrok požadovaný žalobou nevzťahoval. Z toho vyplýva, že určenie, že žalovaný nie je vlastníkom predmetného pozemku (resp. určitého spoluvlastníckeho podielu k nemu) by nevedlo k tomu, čo žalobca v konečnom dôsledku sledoval (oprava chyby v katastrálnom operáte), a teda predmetnou žalobou by sa nedosiahlo odstránenie spornosti práva, ale po tomto konaní by muselo aj tak nasledovať ďalšie súdne konanie alebo konania, v ktorom (ktorých) by sa zisťovalo (určovalo), či bola vlastníkom predmetného pozemku (podielu k nemu) F. O., resp. pred ňou F. O. (prípadne či predmetný podiel patril do dedičstva).

23. Pokiaľ žalobca v odvolaní uviedol, že súd prvej inštancie neudržateľne tvrdil, že vlastnícky spor mohol vyriešiť aj správny orgán a teda určovací žaloba nie je nevyhnutná, prípadne že žaloba nie je jediným riešením ako uzavrieť reštitučné konanie žalobcu, ide o dezinterpretáciu argumentácie súdu prvej inštancie: Súd v odôvodnení napadnutého rozsudku neuviedol, že určovací žaloba by nebola nevyhnutná, iba konštatoval, že predbežné otázky si môže podľa § 40 ods. 1 Správneho poriadku posúdiť aj správny orgán (ak o nej ešte nebolo právoplatne rozhodnuté iným orgánom), to však nevyklučuje, aby o nich rozhodoval primárne súd a správny orgán čakal na jeho rozhodnutie za súčasného prerušenia konania podľa § 29 ods. 1 Správneho poriadku. Súd prvej inštancie zdôvodnil zamietnutie žaloby tým, že určovací žaloba v takom znení, ako ju podal žalobca (nie určovací žaloba vo všeobecnosti), by nebola spôsobilá vyriešiť spornú otázku, keďže ani v prípade jej vyhovenia by správny orgán nemal na základe takéhoto rozsudku ustálené, či nastal alebo nenastal prípad predpokladaný citovaným zákonným ustanovením (§ 6 ods. 1 písm. a/ zákona č. 503/2003 Z. z.), a teda nevedel by ustáliť, či pozemok môže navrátiť. K tomu súd prvej inštancie tiež správne poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 28 Cdo 316/2019 zo dňa 27.3.2019.

24. Už pred účinnosťou CSP sa v judikatúre ustálilo, že naliehavý právny záujem nie je potrebné skúmať, ak určenie existencie alebo neexistencie právneho vzťahu alebo práva vyplýva z osobitného predpisu. V novom procesnom predpise je táto zásada už výslovne premietnutá do ustanovení § 137 písm. c) a d) CSP. V preskúmvanej veci však zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva možnosť požadovať na súde také určenie, ako ho žalobným návrhom požadoval žalobca. Pokiaľ sa žalobca odvolával na ustanovenie § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom, toto ustanovenie len určuje, že vlastníctvo k pozemkom alebo k jeho častiam nemožno navrátiť, ak pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby a právnickej osoby okrem povinnej osoby. Žalobca síce správne upozornil na to, že slovné spojenie použité v § 137 písm. c) CSP „naliehavý právny záujem vyplýva z osobitného predpisu“ nemožno zužovať len na priamy odkaz v osobitnom právnom predpise na možnosť podať žalobu; citované ustanovenie § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 503/2003 Z. z. však nielenže priamo nestanovuje možnosť podať žalobu na súde, ale z tohto ustanovenia ani nevyplýva naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby na súde, a už vôbec nie negatívnej určovacej žaloby v znení, ako ju podal žalobca.

25. Za určitých okolností, ak je sporné vlastníctvo pozemku, ku ktorému oprávnená osoba uplatňuje reštitučný nárok, je skutočne možné z ustanovenia § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 503/2003 Z. z. vyvodit' naliehavý právny záujem oprávnenej osoby na vyriešení vlastníckej otázky v civilnom sporovom konaní. Oprávnená osoba však musí zvoliť taký spôsob riešenia spornej otázky, ktorý reálne bude viesť k odstráneniu spornosti a k možnosti rozhodnúť o jeho reštitučnom nároku. Oprávnená osoba teda nemá automaticky naliehavý právny záujem na podaní akejkoľvek určovacej žaloby. Musí to byť taká žaloba, ktorá vyrieši otázku, či je vlastníkom pozemku iná fyzická alebo právnická osoba než povinná osoba. Ako však správne konštatoval súd prvej inštancie, žaloba podaná žalobcom (negatívny petit na určenie, že žalovaný nie je vlastníkom pozemku resp. spoluvlastníckeho podielu na tomto pozemku) nebola spôsobilá túto otázku s konečnou platnosťou vyriešiť, a to z rovnakých dôvodov, ktoré odvolací

súd uviedol vyššie vo vzťahu k oprave chyby v katastrálnom operáte: V prípade vydania rozsudku so žalobcom požadovaným petitom by katastrálny orgán musel zapísať ako vlastníka právnu predchodkyňu žalovaného (na ktorú by sa negatívny určovací výrok nevzťahoval), a teda v reštitučnom konaní by aj naďalej vlastnícke právo inej osoby než povinnej osoby bránilo navráteniu predmetného pozemku (žalobcom určeného spoluvlastníckeho podielu) žalobcovi. Aj vo vzťahu k reštitučnému nároku žalobcu teda platí, čo bolo uvedené vyššie, že predmetnou žalobou by sa nedosiahlo odstránenie spornosti práva, ale po tomto konaní by muselo aj tak nasledovať ďalšie súdne konanie alebo konania. Žalobca neuviedol žiaden dôvod, prečo nebolo možné všetky sporné otázky (resp. jednu spornú otázku týkajúcu sa vlastníctva predmetného pozemku inou osobou než povinnou osobou) riešiť v jednom súdnom konaní. Nie je pritom úlohou súdu uvádzať alternatívy neprípustnej žaloby, teda radiť žalobcovi, ako má správne postupovať.

26. Z vyššie uvedených dôvodov považoval odvolací súd zamietavý výrok napadnutého rozsudku za vecne správny a preto ho potvrdil. Odvolací súd považuje za potrebné poznamenať, že zamietnutie určovacej žaloby len pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na takomto určení nie je prekážkou právoplatne rozhodnutej veci pre novú určovaciu žalobu.

K zrušeniu neodkladného opatrenia a k trovám konania

27. Zrušenie neodkladného (predbežného) opatrenia vydaného pred začatím preskúmaného súdneho konania (uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 27.11.2013 č. k. 17Co/913/2013-51) zdôvodnil súd prvej inštancie s poukazom na § 336 ods. 1, ods. 4 a § 335 ods. 1 CSP tým, že žaloba bola v celom rozsahu zamietnutá. Tento výrok a jeho odôvodnenie považoval odvolací súd takisto za vecne správny (a žalobca ani v odvolaní neuviedol žiadne osobitné dôvody nesprávnosti tohto výroku): Ak bol spor skončený zamietnutím žaloby, je potrebné ukončiť aj dočasnú úpravu pomerov účastníkov vykonanú neodkladnými (predtým predbežnými) opatreniami, pričom v zmysle § 335 ods. 1 a § 336 ods. 4 tak musí urobiť súd prvej inštancie tým, že priamo v rozhodnutí, ktorým žalobu zamietá, aj bez návrhu zruší neodkladné opatrenie. Súd prvej inštancie dôsledne postupoval v súlade s citovanými ustanoveniami.

28. K výroku o trovách konania odvolací súd uvádza, že v civilnom konaní sa o náhrade trov konania rozhoduje podľa zásady zodpovednosti za výsledok konania alebo zodpovednosti za zavinenie alebo za náhodu. V preskúmanej veci súd prvej inštancie správne aplikoval obidve tieto zásady (§ 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 CSP) a správne tiež konštatoval, že v častiach, v ktorých súd konanie zastavil, nesie procesné zavinenie na zastavení žalobca, nakoľko ten v dotknutých častiach vzal žalobu späť, pričom nebolo tvrdené ani preukázané, že by k späťvzatiu žaloby v dotknutých častiach došlo pre správanie sa žalovaného. Vo zvyšnej časti žaloby (ktorá po späťvzati zostala predmetom konania) bol žalobca v celom rozsahu neúspešný a žalovaný bol plne úspešný, preto (z oboch uvedených dôvodov) má žalovaný voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

29. Aj v odvolacom konaní mal plný úspech žalovaný, preto mu odvolací súd v súlade s ustanoveniami § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP priznal proti neúspešnému odvolateľovi (žalobcovi) nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. O výške náhrady trov odvolacieho konania, rovnako ako o výške náhrady trov konania pred súdom prvej inštancie, rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku (§ 262 ods. 2 CSP).

30. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).